

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/72/2015
Identifikačné číslo spisu: 2014200292
Dátum vydania rozhodnutia: 28.03.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2014200292.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka JUDr. a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana v právnej veci navrhovateľa: R. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. A. X, A., právne zastúpeného Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom Námestie SNP č. 3, 917 01 Trnava, IČO: 36 857 548, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa- ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o zvýšenie predčasného starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/45/2014-75 zo dňa 25. mája 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/45/2014-75 zo dňa 25. mája 2015 p o t v r d z u j e .
Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 26.3.2014 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) odporkyňa podľa § 67, § 68 a § 274 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 13.02.2012 o zvýšenie predčasného starobného dôchodku. V odôvodnení rozhodnutia konštatovala, že predčasný starobný dôchodok bol navrhovateľovi priznaný s prihladnutím na ust. § 274 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. Suma predčasného starobného dôchodku bola určená podľa § 68 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty znížený o 0,5% za každých začatých 30 dní od vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku do dovŕšenia dôchodkového veku.

Suma predčasného starobného dôchodku nebola určená s prihladnutím na získanú zvýhodnenú pracovnú kategóriu, pretože zák. č. 461/2003 Z.z. neupravuje spôsob určenia sumy predčasného starobného dôchodku zo zvýhodnenej pracovnej kategórie.

Z dostupnej dokumentácie bolo zistené, že navrhovateľ v roku 1982 objektívne neodpracoval žiadne dni

v kontrolovanom pásme za hygienickú slučku na prevádzke V-2, a to ani v mesiacoch január až máj 1983 a tiež v roku 1984 ako v mesiaci jún 1984 navrhovateľ objektívne neodpracoval žiadne dni v I. pracovnej kategórii, pretože nebola splnená podmienka sústavného alebo prevažného výkonu prác zaradených do I. pracovnej kategórie. Pokiaľ ide o mesiace jún až december 1983 ako aj mesiace júl až december 1984, tak navrhovateľ v I. pracovnej kategórii odpracoval 214 dní, resp. 178 dní v kontrolovanom pásme za hygienickú slučku. Znamená to, že na evidenčnom liste v období rokov 1982 až 1984 je vykázaná I. pracovná kategória len v mesiacoch, počas ktorých navrhovateľ ako žiadateľ sústavne alebo aspoň prevažne skutočne vykonával práce strojníka energetických zariadení špeciálnych očístiek vôd v kontrolovanom pásme za hygienickú slučku.

Ďalej bolo v rozhodnutí uvedené, že za takéhoto skutkového a právneho stavu nebolo v konaní preukázané zaradenie zamestnania v období rokov 1982 až 1984 v I. pracovnej kategórii, tak ako to požadoval navrhovateľ, pričom samotné zaradenie zamestnania do zvýhodnenej pracovnej kategórie ani nemá vplyv na výšku predčasného starobného dôchodku, a preto žiadosť navrhovateľa o zvýšenie predčasného starobného dôchodku bola zamietnutá.

Zároveň odporkyňa poukázala na to, že pracovnú činnosť navrhovateľa nemožno v plnom rozsahu stotožňovať s pracovnou činnosťou p. L., keď tento a navrhovateľ v období od 01.01.1982 do 31.12.1984 nevykonávali tie isté činnosti. Pokiaľ ide o ich pracovnú činnosť tak títo síce vykonávali pracovnú pozíciu strojník energetických zariadení špeciálnych očístiek vôd v čase od 01.01.1982 do 31.10.1983, ale pokiaľ ide o p. L. tak tento v období od 01.11.1983 do 31.12.1984 vykonával činnosť strojníka energetických zariadení primárneho okruhu, pričom išlo o pracovnú náplň, týkajúcu sa iných zariadení a nešlo o výkon totožnej práce. Okrem toho v období do júla 1984 navrhovateľ vykonával funkciu strojníka a energetických zariadení špeciálnych očístiek vôd mimo kontrolovaného pásma, pretože kontrolované pásmo za hygienickú slučku vzniklo v jadrovej elektrárni Jaslovské Bohunice na prevádzke V-2 až dňom 31.07.1984.

Na opravný prostriedok navrhovateľa podľa tretej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), krajský súd preskúmané rozhodnutie potvrdil konštatujúc, že bolo vydané v súlade so zákonom a odporkyňa sa v ňom náležitým spôsobom vysporiadala so všetkými okolnosťami a námietkami, ktoré navrhovateľ uvádzal.

V súvislosti s posúdením tzv. náhradnej doby uviedol, že táto náhrada doby zamestnania v prípade, ak zamestnanie netrvalo. Ide o doby iných činností, ktoré len plnia funkciu zamestnania na dôchodkové účely, nie sú reálne vykonávaným zamestnaním. Pokiaľ sa teda navrhovateľ v spornom období (obdobie rokov 1982, 1983 a 1984) odborne pripravoval na výkon ďalšieho povolania, na ktoré zamestnávateľ podľa svojich interných predpisov vyžadoval zaškolenie, takéto obdobie nie je náhradnou dobou, pretože zamestnanie v prípade navrhovateľa trvalo. Taktiež skutočnosť, že zamestnávateľ v rámci trvania zamestnania odborne školí svojich zamestnancov nezakladá náhradnú dobu, ide o riadny výkon zamestnania so mzdovým plnením.

Zdôvodnenie odporkyne ohľadom rozdielnosti výkonu zamestnania navrhovateľa ako aj ďalšieho pracovníka p. L., pričom doby zamestnania zhodnotila v rozsahu v akom ich potvrdil bývalý zamestnávateľ, považoval krajský súd za dostatočné. Zamestnávateľ totiž vo svojich potvrdeniach podrobne uviedol skutočnosti, pre ktoré výkon pracovnej činnosti navrhovateľa sa v plnom rozsahu nezhoduje s pracovnou činnosťou p. L..

Ďalej konštatoval, že odporkyňa v prípade existujúceho zamestnávateľa nemá zo zákona kompetenciu meniť, upravovať alebo opravovať evidenčné listy, teda hodnotiť získané nároky iným spôsobom ako sú uvedené na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia. Taktiež je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom k tomu, že ust. § 274 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. neupravuje spôsob určenia sumy predčasného starobného dôchodku zo zvýhodnenej pracovnej kategórie, získanie zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii nemá vplyv na výšku predčasného starobného dôchodku.

S poukazom na vyššie zistené skutočnosti krajský súd preskúmané rozhodnutie podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil.

Vo včasných podanom odvolaní zo dňa 10.07.2015 (č. I. 84) proti rozsudku krajského súdu navrhovateľ v súlade s požiadavkou zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. namieta nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, nesprávne zistenie skutkového stavu, nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku pre nedostatok dôkazov a tzv. inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Následne odvolací súd rekapituluje odvolacie námietky navrhovateľa v stručnom prehľade:

- odborná príprava za účelom prípravy na výkon práce v I. pracovnej kategórii sa započítava ako výkon práce v I. pracovnej kategórii bez ohľadu na skutočnosť, či prebiehala počas alebo mimo trvania zamestnania;
- navrhovateľom uvádzaný počet dní jeho výkonu práce v I. pracovnej kategórii v rokoch 1982, 1983 a 1984 nebol, v rozpore s právnym stavom veci, zohľadnený v rámci určenia výšky dôchodkovej dávky navrhovateľa;
- odporkyňa ako aj zamestnávateľ aplikovali bez akéhokoľvek logického odôvodnenia rozdielny prístup vo vzťahu k navrhovateľovi a napr. voči páňovi L., hoci ich pracovná anabáza z pohľadu skutočností, podstatných pre posúdenie výkonu práce v I. pracovnej kategórii je rovnaká:
 - i. obaja vykonávali druh práce zaradený medzi zamestnania I. pracovnej kategórie;
 - ii. obaja boli v sporných rokoch 1982, 1983 a 1984, teda do vytvorenia kontrolného pásma V2, odborne pripravovaný na výkon uvedeného druhu práce.
- doba výkonu práce v I. pracovnej kategórii má vplyv na výšku dôchodkovej dávky navrhovateľa.

Vzhľadom na vyššie uvedené námietky navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak že preskúmané rozhodnutie zruší a vec vráti odporkyňi na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby odvolací súd zaviazal odporkyňu nahradiť navrhovateľovi trovy konania podľa vyčíslenia, ktoré predloží v zákonnej lehote.

Z vyjadrenia odporkyne zo dňa 05.08.2015 (č. I. 93) vyplýva, že táto dôvody, ktoré navrhovateľ uvádza v podanom odvolaní nepovažuje za opodstatnené. Má za to že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia.

Záverom odporkyňa navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, a preto postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok potvrdil.

Po preskúmaní súdneho spisu odvolací súd zistil, že v predmetnej právnej veci bolo medzi účastníkmi konania sporným posúdenie obdobia od 20.10.1980 do 30.10.1981 kedy navrhovateľ absolvoval školenie u zamestnávateľa a rokov 1982, 1983 a 1984 ako obdobia zamestnania v I. pracovnej kategórii.

Podľa § 12 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení platnom pre prejednávajú právnu vec (ďalej len „zák. č. 121/1975 Zb.“) ako doby zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie sa započítavajú aj náhradné doby (§ 11 ods. 1), ak zamestnanie I. alebo II. pracovnej kategórie bolo prerušené len týmito dobami.

Podľa § 11 ods. 1 písm. g) zák. č. 121/1975 Zb. ak doba zamestnania je aspoň rok, započítavajú sa do nej, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak (§ 14 ods. 3, § 21 ods. 2, § 33), aj tieto doby (náhradné doby): ... od vzniku československého štátu doba odborného alebo politického školenia.

Podľa § 21 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

Pokiaľ ide o posudzovanie tzv. náhradnej doby, tak je nesporné, že okrem doby samotného výkonu pracovnej činnosti sa ako doba zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie hodnotia aj náhradné doby. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že náhradná doba nahrádza dobu zamestnania v prípade, ak zamestnanie netrvalo. Vyššie uvedený záver považoval navrhovateľ za nelogický.

Navrhovateľom uvádzanú námietku odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Náhradnú dobu možno charakterizovať ako časový úsek, v ktorom sa pracujúca osoba nemôže aktívne zúčastňovať na výkone zamestnania, resp. je tento výkon podstatne obmedzený. Ide o doby iných činností, ktoré len plnia funkciu zamestnania na dôchodkové účely, nie sú reálne vykonávaným zamestnaním.

Pokiaľ sa teda navrhovateľ v spornom období odborne pripravoval na výkon novej pracovnej náplne (vyplývajúcej z dodatku k jeho pracovnej zmluve), na ktoré zamestnávateľ podľa svojich interných predpisov vyžadoval zaškolenie, takéto obdobie nie je náhradnou dobou, pretože zamestnanie v prípade navrhovateľa trvalo. Skutočnosť, že zamestnávateľ v rámci trvania zamestnania odborne školí svojich zamestnancov nezakladá náhradnú dobu, ide o riadny výkon zamestnania so mzdovým plnením. Je pritom zrejmé, že u navrhovateľa v spornom období nedošlo k prerušeniu výkonu zamestnania.

Pokiaľ krajský súd svoje závery zdôvodnil takýmto výkladom, pričom zároveň poukázal na znenie príslušných ustanovení zák. č. 121/1975 Zb. upravujúcich započítavanie náhradných dôb, odvolací súd takúto argumentáciu považoval za postačujúcu a logickú.

Navyše navrhovateľ v podanom odvolaní, ako aj v opravnom prostriedku, o ktorom konal krajský súd opakovane uvádzal, že odborné školenie u tohto prebiehalo v priebehu rokov 1982, 1983 a 1984. V konaní však bolo jednoznačne preukázané, že tento bol odborne školený v období od 20.10.1980 do 30.10.1981, čo vyplynulo z vyjadrenia bývalého zamestnávateľa navrhovateľa zo dňa 16.07.2012. Z uvedeného vyjadrenia, priložených evidenčných listov dôchodkového poistenia ako aj evidencie vykonávaných prác v zamestnaní zaradenom do I. alebo II. pracovnej kategórie vyplynulo, že obdobie, v ktorom navrhovateľ absolvoval odborné školenie bolo bývalým zamestnávateľom zaradené do I. pracovnej kategórie. Z uvedených dokladov potom bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že v roku 1982 bol počet dní zamestnania zaradeného v I. pracovnej kategórii 0, v roku 1983 214 dní a v roku 1984 178 dní. Vyššie uvedené doklady boli zároveň potvrdené samotným navrhovateľom.

Zároveň odporkyňa poukázala na skutočnosť, že do júla 1984 navrhovateľ vykonával funkciu strojníka energetických zariadení špeciálnych očístiek vôd mimo kontrolovaného pásma, pretože kontrolované pásmo za hygienickú slučku vzniklo v Jadrovej elektrárni Jaslovské Bohunice na prevádzke V-2 až na základe rozhodnutia Západoslovenského krajského národného výboru, Krajského hygienika zo dňa 31. júla 1984.

Pokiaľ navrhovateľ namietal nedostatok odôvodnenia rozdielnosti výkonu zamestnania navrhovateľa a ďalšieho pracovníka p. L. krajským súdom ako aj odporkyňou, odvolací súd ani túto námietku nepovažoval za dôvodnú.

Krajský súd ako aj odporkyňa poukazovali na dokumentáciu bývalého zamestnávateľa navrhovateľa, v ktorých tento podrobne uviedol skutočnosti, pre ktoré výkon pracovnej činnosti navrhovateľa sa v plnom rozsahu nezhoduje s pracovnou činnosťou p. L..

Z listinných dokladov vyplýva, že títo v období od 01.01.1982 do 01.11.1983 vykonávali rovnakú pozíciu - strojník energetických zariadení špeciálnych očístiek vôd, avšak v ďalšom období od 01.11.1983 do 31.12.1984 vykonával p. L. prácu na inej pracovnej pozícii, a to ako strojník primárneho okruhu, pričom išlo o pracovnú náplň týkajúcu sa iných zariadení.

Krajský súd na uvedené rozdiely poukázal, tieto zdôvodnil podkladmi od bývalého zamestnávateľa navrhovateľa, ktorými disponovala aj odporkyňa. Rovnako zdôraznil, že navrhovateľ ako aj p. L. obdobie školenia absolvovali v rozdielnych obdobiach (navrhovateľ v čase od 20.10.1980 do 30.10.1981 a p. L. od 14.9.1981 do 20.3.1982).

K ďalším rozdielom v posúdení obdobia zamestnania navrhovateľa a jeho kolegu p. L. krajský súd poukázal na predchádzajúce rozhodnutie Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sd/34/2013 zo dňa 17.12.2013, ktorým došlo k zrušeniu rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28.2.2013 a správne uviedol, že odporkyňa v prípade existujúceho zamestnávateľa nemá zo zákona kompetenciu meniť, upravovať alebo opravovať evidenčné listy, teda hodnotiť získané nároky iným spôsobom ako sú uvedené na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia. Odvolací súd sa s takouto argumentáciou stotožňuje a zdôrazňuje, že navrhovateľ má právo navrhovať dôkazy a pokiaľ napáda správnosť záverov odporkyne ako aj krajského súdu, je jeho povinnosťou uviesť relevantné skutočnosti a dôkazy, na základe ktorých sa domáha zmeny predmetných rozhodnutí.

Navrhovateľ vo svojich podaniach argumentoval v podstate len tým, že poukazoval na prípad jeho kolegu, o ktorom tvrdil, že počas sporného obdobia vykonával zamestnanie na rovnakej pozícii, pričom to mu bolo hodnotené na účely nároku na dôchodkovú dávku a jej výšku rozdielne. V predmetnej právnej veci odporkyňa v rámci opakovaného administratívneho konania dostatočným spôsobom odstránila všetky pochybnosti o zistenom skutkovom stave veci a zároveň poprela tvrdenia navrhovateľa o tom, že tento v spornom období, po celý čas vykonával rovnakú prácu ako p. L.. Navrhovateľ naopak nepredložil okrem poukazu na prípad inej osoby, ktorá nie je zúčastnená v predmetnom konaní a ktorej nárok na dôchodkovú dávku nie je predmetom tohto konania ako aj čestných vyhlásení jeho bývalých spolupracovníkov, žiadne relevantné dôkazy preukazujúce pravdivosť jeho tvrdení.

Námietke navrhovateľa o neakceptovaní záverov odporkyne ako aj krajského súdu o tom, že odporkyňa nie je oprávnená meniť obsah evidenčných listov vystavených zamestnávateľom, nebolo možné priznať úspech. Evidenčný list dôchodkového poistenia je rozhodujúcim podkladom na rozhodovanie o dôchodkových dávkach, pretože obsahuje údaje, podľa ktorých sa určuje nárok na dôchodok a vypočítava sa jeho výška. Evidenčný list je dôkazným prostriedkom - súkromnou listinou, ktorej obsah môže meniť iba subjekt- zamestnávateľ, ktorý ju vydal. Je pritom v súlade s ustanovením § 231 ods. 1 písm. j) zák. č. 461/2003 Z.z., povinnosťou zamestnávateľa viesť o svojich zamestnancoch evidenciu na účely sociálneho poistenia (teda aj na účely dôchodkového poistenia) a predložiť túto evidenciu príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne (odporkyni). Pokiaľ tento po preverení všetkých relevantných skutočností nezistil chyby v evidenčných listoch dôchodkového poistenia a ich správnosť následne potvrdil a náležitým spôsobom odôvodnil, odporkyňa bola povinná z ich obsahu pri rozhodovaní o navrhovateľovej dôchodkovej dávke vychádzať.

Ostatné námietky navrhovateľa odvolací súd považoval za neopodstatnené.

Krajský súd sa podrobne zaoberal všetkými podstatnými námietkami navrhovateľa a dospel k správne mu záveru, že preskúmané rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom, je riadne odôvodnené a

odporkyňa v ňom dostatočným spôsobom vyjadrila svoje úvahy relevantné pre rozhodnutie.

Odvolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci krajským súdom, pričom napadnutý rozsudok dostatočným spôsobom dáva odpoveď na otázky nastolené navrhovateľom v podanom opravnom prostriedku. Preto odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 od. 1, 2 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.